

Thuso!

 Ndi tea
u vhala hani
Bivhili?

Mulaedza wa khwiṅesa
une vha nga u wana!

Bivhili ndi mini nahone ndi ngani ndi tshi tea u i vhala?

Bivhili ndu bugu ya Mudzimu ine a amba na riṅe ngayo. Ri tea u thetshesela ipfi ḽawe na u guda zwinzhi nga ha uri u ṽoḽa ri tshi tshilisa hani. Ngauri ipfi ḽa Mudzimu ḽi a tshila, ḽi na maanḽa a u ri shandukisa.

Zwi amba uri u vhala Bivhili zwi a shandukisa vhutshilo hanga? Hone Bivhili i amba nga ha mini?

Bivhili ndi bugu ya ḽivhazwakale, ya mulayo nahone yo ḽalaho nganetshelo, ngudo dza vhutshilo na maipfi a khuthadzaho. Hone-ha, kha zwoṽhe ndi bugu ya mafhungo a lufuno lwa Mudzimu kha nṅe na vhone.

Yone ndi bugu khulwane vhukuma. Ndi nga thoma ngafhi?

Naho Bivhili i tshi nga ḽi vha i bugu khulwanesa ine vha nga i vhala, fhedzi ndi ṽhanganelano ya dzibugu. Hu na bugu dza 66 dzo fhelela dzoṽhe.

Vhutshiloni hanga hothe a thi nga do vhuya nda vuwa ndo kona u vhala bugu nngafho!

Kha vha dzike! Vha humbule nga hayo sa laiburari ya dzibugu hune vha nanga bugu nthihi fhedzi ine vha toda u i vhala. A vha tou tea u vhala bugu dzothe nga luthihi. Vha nga vhala ndima dzi si gathi kana vese dza bugu nga luthihi.

Hone arali ndi sa i pfesesi?

Vha songo tsvhanya u nala. Nganetshelo ndi yone ya khwiṅe musi vha tshi thoma! Vha do pfa vho mangala uri mathina a zwi konḑi.

ZWO LUGA! Kha ri lingedze!

Kha ri thome nga nganetshelo ya mutukana we a shavha hayani **Lukasi 15:11-14a**.

Nwana o xelaho

¹¹ Yesu a dovha a ri, “Ho vhuya ha vha na muñwe munna we a vha e na vhana vhavhili vha vhatuka.

¹² Murathu a amba nae a ri, ‘Muñe wanga, nñe nga vha mphe mukovhe wanga wa thundu.’ Ndi hone uyo munna a tshi kovhekanya vhana vhawe thundu yawe. ¹³ Hu sa athu fhela maḁuvha manzhi murathu a rengisa thundu yawe a dzhia tshelede a ṭuwa. A ya shangoni ḁa kule-kule, a tambisa tshelede yawe nga vuhwarahwara. ¹⁴ ḁa tshelede yo no fhela.”

Zwino, ha bvelela mini?

Izwo vha tea u tou zwi wanulusa vhone vhañe!
Kha vha vhale **Lukasi 15:11-32**.

Ndi ḁo tea u tou zwi itisa hani zwenezwo? A thi ḁivhi na uri ndi thome ngafhi!

Kha vha tevhedze ndaela kha khethekanyo ya
“Tsumbandila ya Bivhili”.

Zwi a konda? A thi athu u vhuya nda zwi ita.

Zwi tou nga sa u guda u tshova baisigira! Vha
saathu na u zwi limuwa vha vha vho no dzhena
nḽilani. Zwenezwo kha vha vule Bivhili yavho ri
mbo ḽi thoma!

Kha vha ḽilugise, vha ḽi dzudzanye, vha mbo ḽi
thoma u vhala!

Tsumbandila ya Bivhili

U enda na Bivhili zwi katela **bugu**, **ndima**, na **vese**. Nḽila i leluwesaho ya u guda, ndi u lingedza u wana tsumbo yo imaho ngauri: kha ri wane **Lukasi 15:11-32**.

Hoo! Muvhala u ita uri zwi leluwe vhukuma!

Vha humbule, hu na Thestamennde Ndala na Thestamennde Ntswa.

Liga la 1:

2 Mabosi	2 Mah.	491	Jonosi
1 Eevanika	1 Kama.	525	Mika
	2 Kama.	567	Nabani
		616	Habokuka
		631	Tefisala
		653	Hagai
		664	Zaharia
		712	Makisa
MANWALO A THESTAMENNDE NTSWA			
Mufhala			
Matiosi	Mat.	2	Vhathenkonika
Markosi	Mat.	1	Tisoti
Lukasi	Luk.	2	Tisoti
Johanisi	Joh.	1	Tisoti
Mishumo	Mish.	1	Filimani
(ya Vhaapostola)			Vhahabera
Vharonza	Rom.	156	
1 Vhakwisa	1 Korin.	156	
2 Vhakwisa	2 Korin.	1599	1. J.
Vhagalana	Gal.	1603	2 Jobani
Vhahabera	Hab.	1811	3 Jobani
Vhahabera	Kol.	1817	Jedani

kusedzele

Kha vha sedze zwi re ngomu kha siaṭari mathomoni a Bivhili yavho. Kha vha sedze **Lukasi!** I kha Thestamennde Ntswa. Zwino kha vha vule kha siaṭari 1one.

Vho 1i wana!

1iga 1a 2:

bea vhwili. Pitrosi a mbo eilewa rwiya rwe Yesu a amba a tshi ri, "Hu ge ri mukukhane u sa zhu lila lvhili na vha no no haredza kararu na ri a ni naḡvhi." Pitrosi a pfa o tou shelewa, a thoma u lila.

Yesu a tshi sengiswa nga Pilato
2:11-14; Luk. 23:5; Joh. 18:28-30)

15 nga matbelonitbeloni hotshifhe vhwelwane na vhwelwane vha luthaka na vhaḡvhi vha Mulayo na khoco yotje vha mbo di kuvhangana vha langana, vha vhocha Yesu nga dzigeḡane vha mu isa ha Filato. ²Pilato a mu vhudzisa a ri, "Nga izwi ni khosi ya Majuda?" Yesu a

kusedzele

Kha vha wane nomboro ya ndima – nomboro **khulwane** mathomoni a khethekanyo inwe na inwe. Kha vha vule masiaṭari u swika vha tshi wana **Ndima ya 15**.

Ndo i wana! Ndi tea u ita mini zwino?

Liga la 3:

¹¹Hone vhotshifhe vhabulwane vha fufuwedza vhatshu uri Pilato a vha vhofohololele Barabasi zwawe hu si Yesu. ¹²Pilato a dovha a amba na vhatshu a ri, "Zwino ni khou ri uy u ane na ri ndi khosi ya Majuda ndi iteni ngae?" ¹³Vhone vha zhamba vha ri, "Kha a vhambiwe kha tshifhambano!" ¹⁴Pilato a vha vhudzisa a ri, "Nga o tshinyani?" A tshi ralo vhone vha tou gaga u zhamba vha ri, "Kha a vhambiwe kha tshifhambano!" ¹⁵Pilato a tshi toda u vha takadza a mbo vha vhofohololele Barabasi. O no ralo a ri Yesu a swiwe nga mboma, a konou mu kumedza maswole uri a vhambiwe kha tshifhambano.

kusedzele

Vha khou kona u vhone nomboro tshukhu kha mutala muñwe na muñwe wa lijwalo?

Ee, ndo i wana!

Nomboro idzi dzi sumbedza dzivese. Kha tsumbo iyi, ri khou toda u vhalala vese ya 14. Kha vha vhale u swika vha tshi swika kha vese ya 32. Kha vha dzhie tshifhinga tshavho!

Zwo luga! Ndo fhedza! Houja mukomana wawe u nkhubudza khaladzi anga! U a dina ...

Vha khou t̄oda u wana mini zwino?

Zwo luga! Zwino ndi wana ngafhi “Khotsi ashu wa t̄adulu”?

U wana “Thabelo ya Murena” kha vha sedze **Matiosi** kha zwi re ngomu. Ndi bugu ya u thoma kha Thestamennde Ntswa. Zwino kha vha sedze nomboro **khulwane 6**. Vha wane nomboro t̄hukhu u bva kha **9-13**.
Khezwo vho i wana!

A zwi ngo vhuya zwa konḁa!

Zwino ngauri vho phasa ndingo idzi mbili nga ṅaledzi, vha tea u kona u wana na u vhala huṅwe na huṅwe kha Bivhili. Vha ite ṅdowendowe nga u sedza vese dzoṅhe dzi re kha nyendedzi iyi!

Zwo luga! Ndi thoma ngafhi?

Vha khou t̄oḁa u ḁivha uri zwo thoma ngafhi zwoḁhe? Kha vha vhale ndima tharu dza u thoma dza bugu ya Genesi. Ndi bugu ya u thoma ya Bivhili nahone i kha Thestamennde Ndala. Vha thome kha Ndima ya **1** vese ya **1** vha bvelephanda u swika kha Ndima ya **3**.

Afha ndi hone he Adamu na Efa vha t̄angana na ḁowa?

Ee, fhedzi vha nga vhala nga hazwo na zwiḁwe zwinzhi kha ndima idzi.

Hone arali ndi khou t̄oḁa u endedzwa na u khuthadzwa?

Kha vha lingedze Dziphisalema. Vha nga ḁi ḁivha dziḁwe dzo ḁowelesaho, dzi nga ho sa **Phisalema 23** na **Phisalema 121**.

Ndi a ḁivha “Muḁe washu Mulisa washu ...”!!!

Ndi zwavhuḁi! Kha vha vhale dziḁwe hafhu.

Sa dzifhio?

Arali vha khou toda u divha zwinzhi nga ha vhutshilo ha Yesu na vhafunziwa vhawe, kha vha thome nga bugu ya Lukasi.

Bugu nna dza u thoma dza Thestamennde Ntswa dzi pfi bugu dza Gosipele. Hedzi bugu dzi amba nga ha mafhungo a vhutshilo ha Yesu fhanu shangoni u bva mathomoni u swika magumoni.

Ayo ndi mafhungo avhudi!

Ngoho! Ndi zwine "Gosipele" ya amba! Kha ri thome nga bugu ya Lukasi. Iyi bugu i ri vhudza nga ha mafhungo a vhutshilo ha Yesu fhanu shangoni: uri o fhodza hani vhathu, zwe a vha funza nga ha muvhuso wa Mudzimu zwa fhelela nga u vhambiwa, u vuwa hawe vhafuni na u gonya tadulu.

Fhedzi ndi khou toda u divha zwe Yesu a amba!

Kha vha vhale **Matiosi** Ndima ya **5, 6** na **7**. Kha idzi ndima Yesu u vhudza vhathu uri vha tshile hani na u fara vhañwe vhathu khathihi na u vha na kusedzele kwavhuḽi kha vhutshilo. Bugu dza Matiosi, Marikosi na Johansi na dzone dzi ri vhudza nga ha vhutshilo ha Yesu fhano shangoni.

Zwino Bivhili i nthusa nga mini kha vhutshilo hanga ha ḽuvha na ḽuvha?

Bivhili ndi luñwalo lwa lufuno lwa Mudzimu kha riñe! Kha vha shumise zwikili zwavho zwa u i sedzulusa uri vha wane notsi dza lufuno kha Bivhili.

Phisalema 36:5-9 – Kha vha vhale nga ha vhuḽi ha Mudzimu.

Phisalema 139:15-16 – Vho tou sikiwa nga zwanda zwa Mudzimu!

Vharoma 8:38 – Mudzimu ha ri litshedzeli!

1 Johansi 4:19 – Hafhu ri tshi funa vhañwe ndi nge Mudzimu a thoma u ri funa.

Vha a zwi ḽivha uri Bivhili i nga sa zwiḽiwa zwa muya?

kusedzele

Hani?

Kha vha vhale **Johanisi 6:35**.

Vha a kona u humbula zwiliwa zwothe zwe vha la u bva tshe vha vha hone?

Ndi miswaswo!

Fhedzi arali vha sa wana zwiḽiwa ḽuvha na ḽuvha vha nga si aluwe vhe na maandḽa na mutakalo. Zwo tou ralo na kha Bivhili. Vha nga si kone u hambula zwoṽthe zve vha pfa na u vhala kha Ipfi. Fhedzi muya wavho wo vha u tshi ḽo vha u khou ḽa mini arali wo vha wo dzimiwa Ipfi ḽa Mudzimu?

Fhedzi, hafhu Bivhili i tshi nga yo ḽala nga milayo? Zwino hu itea mini arali nda i pfuka?

Vha a ḽivha uri u tevhedza milayo ye ra fhiwa Bivhilini zwi tou nga sa u tamba mutambo?

Vha khou amba sa bola ya milenzhe na netibolo?

Milayo a yo ngo vhetshelwa u thusa muthu fhedzi, hone yo vhetshelwa u vha tsireledza khathihi na u vha endedza. Mudzimu o ri ṽnea milayo uri ri dzule ro tsireledzea na u ri sumbedza uri ri tshile hani. Kha vha sedze kha **Ekisoda 20:3-17** vha tshi khou shumisa khoudu dza mivhala na u tevhedza maga 1-3!

Zwi fana na uri vha tambe mutambo, vha tea u guda milayo?

Vho zwi amba! Zwino pulane ya Mudzimu ya mutambo yavho khei.

Ekisoda 20:3

Mulayo wa 1:
Mudzimu u n̄ha ha zwoṯhe!

Ekisoda 20:4-5

Mulayo wa 2:
Tshidzimu tshau ndi nnyi?

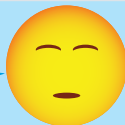
Ekisoda 20:7

Mulayo wa 3:
Linda lulimi lwau!

Ekisoda 20:8-10

Mulayo wa 4:
Awela nga ḁvha ḁa vhu 7 –
lyo ndi ndaela!

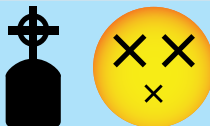

Ekisoda 20:12

Mulayo wa 5:
Hulisa vhabebi
vhau!

Ekisoda 20:13

Mulayo wa 6:
U songo vhumaha!

Ekisoda 20:14

Mulayo wa 7:
Dzudza muvhili na
muhumbulo wau zwo kuna!

Ekisoda 20:15

Mulayo wa 8:
U tswa zwo khakhea!

Ekisoda 20:16

Mulayo wa 9:
Amba ngoho!

Ekisoda 20:17

Mulayo wa 10:
U songo vha na vivho!

Iyi ndi milayo minzhi vhukuma!

Zwino kha vha vhale manweledzo a Yesu a
mulayo kha **Matiosi 22:37-40!**

Hone tshivhi ndi mini?

Kha vha humbule tshivhi sa u sa tevhedza
milayo ya mutambo kana u sa kona u kora!
Kha vha sedze mulayo kha **1 Vhakorinta 9:24-27.**

Zwi amba uri tshivhi tshi amba u sa tamba
mutambo u ya nga ha milayo?

Ndi vhona u nga zwo ralo.
Kha vha sedze **Johanisi 3:16-17.**
Khristo o shulula malofha awe kha tshifhambano
u itela u hangwelwa ha zwivhi zwashu.
U vhambiwa hawe zwi ri konisa u thoma hafhu.
Mudzimu vha phumula zwothe!

Zwenezwo, musi ri tshi khakha a si uri “zwo fhela”?

Zwo tou ralo! Ndi zwine ra zwi vhidza vhuḡi na tshilidzi tsha Mudzimu. Kha vha ri ndi vha sumbedze nga hei ndila:

Kha vha sedze vese idzi u itela u vhona zwine nda khou amba.

Phisalema 32:1-5 😊

Matiosi 18:21-22

Kha vha hangwele
vhaḡwe
 $70 \times 7 = 0$

2 Vhakorinta 2:7 Kha vha hangwele vhaḡwe. 🤝

Ndi tea u vhalala Bivhili lungana?

Ndi zwiḡiwa zwa muya, ndi zwa khwiḡe u zwi ita nga hune vha nga kona. Arali vha khou ḡoda u aluwa vho khwaḡha kha lutendo lwavho, vha tea u shuma! Kha vha ite zwe Yesu a ita:

Nga matshelo Yesu a fhinduwa hu tshee vhusiku a yo rabela sogani. **Markosi 1:35**

Khumbelo: Hu songo vha na TV na luṭingothendeleki zwi vha thithisaho!

Khaidzo!
U vhalu Bivhili zwi nga shandukisa vhutshilo havho!

Sa ipfi ḽa Mudzimu, ḽi vhea milayo ya kutshilele na u sumbedza masiandoitwa a u tevhedza na u sa tevhedza.

Zwenezwo arali nda ita zwo khakheaho ndi nga ḽivhaisa na vhaṅwe!

Ndi zwone! U fhira izwo, ḽi vha fha themendelo ya lufuno lwa Mudzimu lu sa fheli na khangwelo yawe.

Zwavhuḽi ndi uri, nga kha pulane ya Mudzimu ya mutambo roṭhe ri vhakundi!

Zwavhukuma!

Vha humbule!

Vha n̄wana wa Mudzimu – **Johanisi 1:12**
Mudzimu o n̄kedza murwa wawe u itela vhone! –

Johanisi 3:16

Vha miraḡo ya muvhili wa Khristo –

1 Vhakorinta 12:27

Vho tsireledzea ngauri ahuna ane a nga
vha fhandekanya na lufuno lwa Mudzimu –

Vharoma 8:35-39

Vha muñwe muthu ngauri Mudzimu o vha nanga –

Johanisi 15:16

Ndi zwavhuḡi!

Yesu ndi tsumbo yavho kha u tevhedza pulane ya
mutambo ya Mudzimu ya vhutshilo!

Vha humbule, khii ya u tshidziwa ndi **Johanisi 3:16**.

Vha a ḡivha? A thi koni u lindela u thoma u
vhala Bivhili uri ndi koneu tevhedza pulane ya
mutambo ya Mudzimu kha vhutshilo hanga!

Thuso na ngeletshedzo i bvaho Bivhilini

Milingo	2 Timoti 2:22
Mutsiko	Vharoma 8:28-39
Mutsiko wa khonani	Mirero 1:8-19
Muvhili	1 Vhakorinta 6:19-20; 15:35-57
Nyofho	Phisalema 46
U funana	1 Pitrosi 4:8
U semana	Jakopo 3:8-9
U shaya mikhwa	Vhaefesa 5:15-18
U sinyuwa	Vhaefesa 4:31
U ṭanziela	Mishumo 1:8
Vhuludu	Phisalema 40:1-3
Zwisolo	Vhaefesa 4:29

ISBN 978-0-7982-2003-3 (Epub)

ISBN 978-0-7982-2004-0 (Mobi)

ISBN 978-0-7982-2005-7 (PDF)

Published and distributed by the
Bible Society of South Africa.
www.biblesociety.co.za